

Takahama Kjoszi
A kígyó szeme

80 haikuvers Terebess Gábor fordításaival



高浜虚子 Takahama Kyoshi (1874-1959)
eredeti neve: 高浜清 Takahama Kiyoshi

盛んなる菊の面影残りけり
sakan naru kiku no omokage nokori keri
halott krizantém
hátha ad még valami
életjelt magáról

天高し蔓の先皆よるべなき
ten takashi tsuru no saki mina yorube naki
**magas az égbolt
kacsokkal kapaszkodó
lián nem éri fel**

わが袖にふと現れし秋の蝶
waga sode nifuto araware shi aki no chō
**leráztam de
ruhaujjamba menekült
egy őszi lepke**

顔抱いて犬が寝てをり菊の宿
kao dai te inu ga nete wori kiku no yado
alszik a kutya
**mancsa közé hajtja fejét
krizantém vackán**

手にうけて開け見て落花なかりけり
teni ukete hirake mite rakka nakarikeri
**összemarkoltam
egy eső cseresznyeszirmot
üres a kezem**

いかなごにまづ箸おろし母恋し
ikanago ni mazu hashi oroshi haha koishi
**csíkkal-evés közben
anyám emléke tört rám
pálcám lebénult**

稲妻をふみて裸足の女かな
inazuma o fumite hadashi no onna kana
**csupasz lábbal
lófrál egy asszony villám-
sújtott ösvényen**

もの置けばそこに生まれぬ秋の蔭
monōkeba sokoniumaren akinokage
csak le kell tenni
**valamit s megszületik
egy őszi árnyék**

世の中を遊びごゝろや氷柱折る
yo no naka o asobi-gokoro ya tsurara oru
**rideg a világ
játékos hangulatban
jégcsapot török**

川を見るバナナの皮は手より落ち
kawa o miru banana no kawa wa te yori ochi
**bűvöl a folyó
kezem közül kicsusszan
egy banán héja**

雨晴れてしばらく薔薇の匂いかな
ame harete shibaraku bara no nioi kana
elállt az eső
vadrózsáillat csapja
meg az orrom

夏山やよく雲かゝりよく晴るゝ
natsuyama ya yoku kumo kakari yoku haruru
nyári hegyláncok
hol felhőbe öltöznek
hol napsugárba

この松の下に佇めば露の我
kono matsu no shita ni tatazumeba tsuyu no ware
fenyőfa alá
állok és ott harmatcsepp
leszek magam is

春雨の衣桁に重し恋衣 (1894)
haru-same no ikō ni omoshi koi-goromo
tavaszi eső
szerelemruha súlya húzza
le a szárítót

海に入りて生れかはらう朧月 (1896)
umi ni irite umare kwarō oboro-zuki
tengerbe merült
de születik még újjá
a fátyolos hold

その中にちいさき神や壺すみれ (1896)
sono naka ni chiisaki kami ya tsubo sumire
kellős közepén
kisisten a vázában
ibolyavirág

蚊帳越しに薬煮る母をかなしみつ (1896)
kaya goshi ni kusuri niru haha wo kanashimi tsu
szegény jó anyám
szúnyoghálója mellett
gyógyfüveket főz

耳とほき浮世の事や冬籠 (1898)
mimi tohoki ukiyo no koto ya fuyu-gomori
világ ügye-baja
nem fárasztja fülem
a téli magányban

遠山に日の当たりたる枯野かな (1900)
tōyama ni hi no ataritaru karenō kana
hegyeken távol
napfény ragyog – előttem
hervatag a rét

春の夜や机の上の朧まくら (1900)
haru no yo ya tsukue no ue no hiji-makura
tavasz-éjszaka
íróasztalomon
könyöklő párna

肌脱いで髪すく庭や木瓜の花 (1902)
hada nuide kami suku niwa ya boke no hana
bőre meztelen
kertben fésűli haját
birsvirág bomlik

打水に暫く藤の雫かな (1902)
uchi-mizu ni shibaraku fuji no shizuku kana
lugast öntöztem
lilaakác-virágok
csepegnek egy csöppet

瓢箪の窓や人住まざるが如し (1903)
hyōtan no mado ya hito sumazaru ga gotoshi
kihalt lakóház
lopótök inda mászik
be az ablakon

兄弟の心異る寒さかな (1903)
kyōdai no kokoro kotonaru samusa kana
édestestvérek
szívbéli mássága
engem elborzaszt

秋風や眼中のもの皆俳句 (1903)
akikaze ya ganchū no mono mina haiku
ősz szél fúj
szemem haikura nyílik
merre csak nézek

ほろほろと泣き合ふ尼や山葵漬 (1904)
horohoro to naki-au ama ya wasabi-zuke
apácák falnak
dús könnyeket hullajtva
tormás borseprőt

大海のうしほはあれど早かな (1904)
taikai no ushio wa aredo hideri kana
mily mély a tenger
de a parton aszály dúl
porzik a határ

行水の女にほれる鳥かな (1905)
gyōzui no onna ni horeru karasu kana
fürdőző asszony
szerelembe ejti
az öreg csókát

うき巢見て事足りぬれば漕ぎかへる (1905)
uki-su mite koto tari-nureba kogi kaeru

**láttunk egy úszó
fészket elégedetten
hazaevezünk**

昼寝さめて其まゝ雲を見入るなり (1905)
hirune samete sono-mama kumo wo mi-iru nari

**szendergés után
fektemből figyelhetem
a fellegeket**

相慕ふ村の灯二つ虫の声 (1905)
ai-shitau mura no hi futatsu mushi no koe

**két fény egymásért
pislákol a faluban
tücsökzene szól**

君と我うそにほればや秋の暮 (1906)
kimi to ware uso ni horeba ya aki no kure

**hazugságainknak
hinni szerettünk volna
ősz estéken**

秋空を二つに断てり椎大樹 (1906)
akizora wo futatsu ni tateri shii taiju

**hatalmas tölgyfa
képes kettéosztani
az őszi eget**

桐一葉日当りながら落ちにけり (1906)
kiri hito-ha hi-atari nagara ochi ni keri

**császárfalevél
magával ragad némi
napfényt míg zuhan**

秋扇や淋しき顔の賢夫人 (1906)
shū-sen ya sashiki kao no ken-fujin

**ősz legyező
mögött egy okos asszony
magányos arca**

主客閑話蝸牛竹をのぼるなり (1906)
shukaku kanwa dedemushi take o noboru-nari

**gazda és vendég
csendben társalog - csiga
mássza a bambuszt**

老僧の骨刺しに来る藪蚊かな (1907)
rō-sō no hone sashi ni kuru yabu-ka kana

**csíkos szúnyogok
a vén szerzetes csontját
is megkóstolják**

金亀子擲つ闇の深さかな (1908)

kogane-mushi nageutsu yami no fukasa kana
**rózsabogarat
dobtam az éjszakába
mély lett a sötét**

草摘みし今日の野いたみ夜雨来たる (1913)

kusa tsumishi kyō no no itami yau kitaru
**szaggattuk a rét
füvét nappal - ápolja
zápor éjszaka**

春風や鬨志いだきて丘に立つ (1913)

harukaze ya tōshi idakite oka ni tatsu
**tavaszi szellő
mindenre készen állok
fent a dombtetőn**

葡萄の種吐き出して事を決したり (1914)

budo no tane haki-dashite koto wo kesshitari
**a szőlő magját
megszületett a döntés
ki fogom köpni**

時ものを解決するや春を待つ (1914)

toki mono o kaiketsu suru ya haru o matsu
**oldja az idő
minden gondom-bajom
várom a tavaszt**

東に日の沈みみる花野かな (1915)

hingashi ni hi no shizumiiru hanano kana
**még nem kel a nap
keleten de dereng már
a virágos rét**

露の幹静に蟬の歩き居り (1916)

tsuyu no miki shizukani semi no aruki ori
**harmattól ázott
fatörzsön egy hangtalan
kabóca kúszik**

蛇逃げて我を見し眼の草に残る (1916)

hebi nigete ware wo mishi me no kusa ni nokoru
**kígyó siklott el
ám rám meredő szemét
a fűben hagyta**

人間吏となるも風流胡瓜の曲がるも亦 (1917)

ningen ri to naru mo fūryū kyuuri no magaru mo mata
**közhivatalnok
olyan költői mint egy
görbe uborka**

能すみし面の衰へ暮れの秋 (1918)
nō sumishi men no otoroe kure no aki
**nó-álarc hever
szánandón a színpadon
vége az ősznek**

秋天の下に野菊の花弁缺く (1918)
shūten no shita ni nogiku no kaben kaku
**őszí ég alatt
vadkrizantém egy szirma
máris hiányzik**

どかと解く夏帯に句をかけとこそ (1920)
doka to toku natsu-obi ni ku o kaketokoso
**nyújtja egy asszony
leoldott nyári övét
írjak rá haikut**

人形まだ生きて動かず傀儡師 (1921)
ningyō mada ikite ugokazu kairaishi
**bábját életre
majd a színpadon kelti
a bábjátékos**

佇めば落葉さゝやく日向かな (1925)
tatazumeba ochiba sasayaku hinata kana
**megállok csendben
súg valamit a napon
hulló falevél**

白牡丹といふといへども紅ほのか (1925)
haku-botan to iu to iedomo kō honoka
**a bazsarózsa
bár rózsaszínbe hajlik
fehérnek fehér**

春寒のよりそひ行けば人目ある (1925)
harusamu no yoriso i yuke ba hitome aru
**hűvös a tavasz
összebújva sétálunk
ki ne fürkésszék!**

咲き満ちてこぼるゝ花もなかりけり (1926)
saki michite koboruru hana mo nakari-keri
**a cseresznyefák
virága mind kifeslett
de szirma nem hull**

流れ行く大根の葉の早さかな (1926)
nagare-yuku daikon no ha no hayasa kana
retেকেলেত
**sodor a folyó tova
milyen serényen!**

芽ぐむなる大樹の幹に耳を寄せ (1926)
megumu naru taiju no miki ni mimi wo yose
**levélrügy pattan -
hatalmas fa törzséhez
hajolva fülelek**

眼つむれば若き我あり春の宵 (1929)
me tsumureba wakaki ware ari haru no yoi
**hunynom a pillám
látom magam gyerekként
egy tavaszestén**

紅梅の紅の通へる幹ならん (1931)
kōbai no kō no kayoeru miki naran
**piros virágú
szilvafa törzsében biztos
piros nedv buzog**

凍蝶の己が魂追うて飛ぶ (1933)
itechō no onore ga tamashi ōte tobu
maga a lepke
**is elszáll fagyott testtel
a lelke után**

燈台はひくく霧笛は峙てり (1933)
tōdai wa hikuku muteki wa sobadateri
**alacsonyán ég
a világítótorony
égben a ködkürt**

籐椅子にあれば草木花鳥来 (1936)
tōisu ni areba sōmoku kachō rai
**rotáng székenben
rámtalál fű fa virág
énekes madár**

雀等も人を恐れぬ国の春 (1936)
suzumera mo hito wo osorenu kuni no haru
**riadós verebek
se félnek az embertől
falun tavasszal**

たとふれば独楽のはぢける如くなり (1937)
tatoueba koma no hajikeru gotoku nari
**mint két pörgettyű
a legkisebb érintésre
szétpattanunk**

落花生喰ひつゝ讀むや罪と罰 (1937)
rakkasei kui tsutsu yomu ya Tsumi to batsu
**földimogyorót
szemelgetek míg olvasom
a *Bűn és bűnhődést***

静けさに耐へずして降る落葉かな (1937)
shizukesa ni taezu shite furu ochiba kana
tarthatatlan csend
terhe alatt hullik egy
elszáradt levél

日ねもすの風花淋しからざるや (1937)
hinemosu no kazahana sabishi-karazaru ya
**égen hópihék
szállingóznak álló nap
mind magányosak**

秋蟬も泣き蓑虫も泣くのみぞ (1945)
aki-zemi mo naki minomushi mo naku nomi zo
**a kabóca is
a zsákhordó hernyó is
csak nyafogni tud**

兵燹を逃れて山の月の庵 (1945)
heisen o nogarete yama no tsuki no io
**bombázás elől
holdvilágos hegyi kunyhóba
menekülünk**

敵といふもの今は無し秋の月 (1945)
teki to yū mono ima wa nashi aki no tsuki
**ősz holdtölte
ellenségnek nevezni
többé már nincs kit**

初蝶来何色と問ふ黄と答ふ (1946)
hatsu-chō ku nani iro to tō ki to kotau
**felszállt az első
lepke - ha kérdik milyen
azt mondom sárga**

稲稔り蜻蛉つるみ子を背負ひ (1947)
ine minori tombō tsurumi ko o seoi
**megérett a rizs
szitakötők párzanak
nő hátán gyermek**

彼一語我一語秋深みかも (1950)
kare ichi-go ware ichi-go aki fukami kamo
**néha szól egy szót
magam is szólok egy szót
eltelik az ősz**

去年今年貫く棒の如きもの (1950)
kozo kotoshi tsuranuku bō no gotoki mono
**keresztülszaladt
idén mint tavalyokon
ugyanaz a nyárs**

ゆらぎ見ゆ百の椿が三百に (1951)
yuragi-miyu hyaku no tsubaki ga san-byaku ni
száz kamélia
ha reszket hajladozik
háromszázat látsz

面脱ぎて嫉妬の汗の美しく (1954)
men nugite shitto no ase no utsukushiku
levett nő-álarc
féltékenységtől izzadt
gyönyörű fényes

蜘蛛に生れ網をかけねばならぬかな (1956)
kumo ni are ami o kakeneba naranu-kana
póknak születtil
nincsen más választásod
szódd a selymet pók

傷一つ翳一つなき初御空 (1958)
kizu hitotsu kage hitotsu naki hatsu-misora
se heg se szennyfolt
makulátlan az ég
újév reggelén

よき炭のよき灰になるあはれさよ (1958)
yoki sumi no yoki hai ni naru awaresa yo
kiváló faszén
kiváló hamuvá ég
azért kár érte

白梅に住み古りたりといふのみぞ (1959)
hakubai ni sumihuritari to yū nomi-zo
túlélők vagyunk
fehér virágba borult
vén szilvafámmal

独り句の推敲をして遅き日を (1959, utolsó haikuja)
hitori ku no suikō o shite osoki hi o
magányos munka
haikuimat csiszolgom
tavaszi rest nap